

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ

Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїстики
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»
обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (Правоохоронна діяльність)

за темою № 13 - «Нотаріат України»

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30 серпня 2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25 серпня 2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29 серпня 2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 18 серпня 2023 року № 8

Розробники:

1. Професор кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, доктор юридичних наук, професор Синявська Олена Юхимівна.
2. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, доцент Голуб Микола Володимирович
3. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, доцент Тихонова Дар'я Сергіївна.

Рецензенти:

1. Заступник начальника відділення поліції №3 Харківського районного управління поліції №1 ГУНП в Харківській області, доктор, снс Прокопенко О.Ю.
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.

План лекції

1. Поняття нотаріату. Предмет і завдання нотаріальної діяльності.
2. Вимоги до посади нотаріуса, його права і обов'язки.
3. Помічник нотаріуса.
4. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату, її склад і повноваження

Література:

1. Конституція України : від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про нотаріат : Закон України : від 2 вересня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – ст.383
3. Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату : Затверджене постановою КМУ від 31 серпня 2011 року №923 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#Text>
4. Синявська О.Ю. Нотаріат України: Навчальний посібник. – Харків: Вид-во Націон. Ун-ту внутр. справ, 2003. - 48с.
6. Судові та правоохоронні органи України на шляху до Європи: навч. посіб. / С.С. Ненько, О.Ю. Синявська, Ю.В. Дика, І.М. Рачинська. – Херсон: Грін Д.С., 2016. – 352с.
7. Лапкін А. В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах . Вид. 7-ме, змін. і допов. Харків : Право, 2018. 170 с.
8. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник / М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Ю. С. Назар, М. Т. Гаврильців, Г. Ю. Лук'янова, А. І. Годяк, М. М. Бліхар. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 388 с.

Текст лекції

1. Поняття нотаріату. Предмет і завдання нотаріальної діяльності.

Конституція України (стаття 59) гарантує кожному громадянину право на правничу допомогу. Нотаріат разом з іншими правоохоронними органами забезпечує реалізацію цього конституційного права громадян. Нотаріат є інститутом, що забезпечує охорону та захист прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб шляхом вчинення нотаріальних дій, надання роз'яснень з питань вчинення нотаріальних дій і консультацій правового характеру тощо. Під час ринкових перетворень роль нотаріату в сучасній Україні значно зросла. Нотаріуси зараз часто виступають не просто як реєстратори подій, а й як консультанти фізичних та юридичних осіб, попереджаючи останніх про наслідки вчинюваних дій та роз'яснюючи їм їхні права та обов'язки. Зростання в сучасних умовах обсягу роботи нотаріусів, збільшення кількості складних нотаріальних дій підвищують вимоги до нотаріусів, потребують від них поглибленого знання чинного законодавства, вміння правильно орієнтуватися у досить складному колі суспільних відносин.

Нотаріат є правовим інструментом, без якого неможливо здійснення цивільно-правового обороту, належного правового забезпечення ринкових економічних відносин. Нотаріуси вчиняють нотаріальні дії із засвідчення безспірних прав і фактів, з надання виконавчої сили борговим та платіжним документам, здійснюють охоронні нотаріальні дії, забезпечують заходи з охорони спадкового майна, накладення заборони відчуження майна. Нотаріуси при цьому консультують осіб, які звертаються до них, роз'яснюють сенс, значення і наслідки вчинюваних громадянами нотаріальних дій. Яскраво виражений приватноправовий зміст діяльності нотаріату, а також те, що він не входить в систему державних органів, що дозволяє визнати нотаріат повноцінним інститутом громадянського суспільства. Нотаріат функціонує в тій області, де взаємодіють держава і громадянське суспільство. Зміст діяльності нотаріату (захист суб'єктивних прав громадян та юридичних осіб), незалежність і неупередженість нотаріусів у здійсненні нотаріальних дій, не входження органів нотаріату структурно до системи органів державної влади свідчать про те, що нотаріат представляє собою інститут громадянського суспільства. Але при цьому даний інститут наділений публічною владою, оскільки на нього покладено повноваження держави щодо здійснення найважливішої державної функції - захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб. Нотаріат відіграє велику роль у захисті прав громадян без звернення до правосуддя та може полегшити здійснення правосуддя тоді, коли виникає потреба звернутися за таким захистом до суду.

Нотаріат в Україні - це система органів і посадових осіб, на яких покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності (ст. 1 Закону України «Про нотаріат»). Це поняття містить в собі суб'єктивну та об'єктивну сторони діяльності нотаріату, а також мету вчинення нотаріальних дій.

Суб'єктивна сторона поняття вказує на систему нотаріальних органів, до якої входять державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви, приватні нотаріуси. В даний час нотаріальні дії в Україні вчиняються нотаріусами, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси). Закон про нотаріат забезпечує єдність завдань, принципів, зміст і порядок здійснення нотаріальних дій, виконуваних приватними нотаріусами і нотаріусами, що працюють в державних нотаріальних конторах. Зараз державний нотаріус за характером завдань і функцій не відрізняється від приватного. Документи, оформлені державними і приватними нотаріусами, мають однакову юридичну силу. Крім того, у сільських населених пунктах, де немає ні державних, ні приватних нотаріусів, деякі нотаріальні дії мають право вчиняти уповноважені на це посадові особи органів місцевого самоврядування. Нотаріальні дії за кордоном вчиняють консульські установи України. Відповідно до ст. 40 Закону України «Про нотаріат» посвідчення заповітів і довіреностей, прирівняних до нотаріальних, може вчинятися відповідними посадовими особами. Наприклад, головними лікарями, їх заступниками з медичної частини або черговими лікарями цих лікарень, госпіталів, інших стаціонарних закладів охорони здоров'я, а також начальниками госпіталів, директорами або головними лікарями будинків для осіб похилого віку та інвалідів; капітанами морських, річкових суднах, що ходять під прапором України; начальниками пошукових або інших експедицій; командирами (начальниками) військових частин, з'єднань, установ або військово-навчальних закладів; начальниками установ виконання покарань; начальниками слідчих ізоляторів. Такі посвідчення прирівнюється до нотаріального посвідчення і має на меті забезпечити в невідкладних життєвих ситуаціях вчинення цих нотаріальних дій.

Об'єктивна сторона поняття нотаріату вказує на повноваження нотаріальних органів і посадових осіб стосовно кола тих дій, що вони відповідно до Закону «Про нотаріат» можуть вчиняти. При цьому вчинення передбачених законом нотаріальних дій не повинно викликати спору, бо предметом нотаріальної діяльності є справи, в яких відсутній спір про право цивільне і якщо в процесі вчинення нотаріальної дії такий спір виникає, то він підлягає вирішенню в органах суду, а сама нотаріальна дія в такому разі зупиняється до набуття рішенням законної сили.

Отже, нотаріус посвідчує безспірні права та безспірні факти, в наявності яких він може упевнитися безпосередньо або на підставі

відповідних документів, а також вчиняє інші дії, спрямовані на юридичне підтвердження та закріплення цивільних прав, щоб запобігти їх можливному порушенню в майбутньому.

Завданням нотаріату є: забезпечення захисту та охорони власності, прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, сприяння у зміцненні законності та правопорядку, попередження правопорушень.

Перше завдання - захист і охорона власності, прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Нотаріальні органи в основному виконують правоохоронну функцію, але нотаріальна діяльність може бути засобом захисту прав, наприклад, у разі вчинення виконавчих написів, протестів векселів, посвідчення несплати чеків. Виконання цього завдання буде ефективним, якщо воно реалізуватиметься відповідно до процесуальних норм, установлених Законом України «Про нотаріат», який гарантує захист прав та охоронюваних законом інтересів громадян і організацій при вчиненні нотаріальних дій. Порушення цих процесуальних норм веде до недійсності нотаріального акту.

Друге завдання - нотаріальні органи, забезпечуючи захист і охорону важливих прав та інтересів громадян і організацій, які пов'язані з їхнім буттям, існуванням, діяльністю, сприяють у зміцненні законності та правопорядку.

Третє завдання - запобігання правопорушенням виконується також через правові консультації, роз'яснення наслідків вчинення нотаріальної дії. Так, якщо нотаріальна дія, за вчиненням якої звернулася заінтересована особа, не відповідає законодавству України, нотаріус відмовляє у її вчиненні, запобігаючи можливим негативним наслідкам. Виходячи з завдань, що їх виконують нотаріальні органи, можна зробити висновок, що сутність нотаріальної діяльності полягає в посвідченні та підтвердженні певних прав і фактів, у юридичному закріпленні цивільних прав із метою запобігання можливим порушенням або є засобом захисту вже порушених прав.

2. Вимоги до посади нотаріуса, його права і обов'язки.

Нотаріус - це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Нотаріусом може бути громадянин України, якому присуджено ступінь вищої юридичної освіти не нижче магістра, який володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", має стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з них помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори - не менш як три роки, склав

кваліфікаційний іспит і отримав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Не може бути нотаріусом особа, яка має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку (крім реабілітованої особи), особа, дієздатність якої обмежена, або особа, визнана недієздатною. (ст.3).

Нотаріусу *забороняється* використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Нотаріус не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності, а також діяльності у професійному самоврядуванні нотаріусів.

Державне регулювання нотаріальної діяльності (ст.2-1) полягає у встановленні умов допуску громадян до здійснення нотаріальної діяльності, порядку зупинення і припинення приватної нотаріальної діяльності, анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю; здійсненні контролю за організацією нотаріату, проведенням перевірок організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства; визначенні органів та осіб, які вчиняють нотаріальні дії, здійснюють контроль за організацією нотаріату, проводять перевірки організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства; визначенні ставок державного мита, яке справляється державними нотаріусами; встановленні переліку додаткових послуг правового і технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, та встановленні розмірів плати за їх надання державними нотаріусами; встановленні правил професійної етики нотаріусів.

Нотаріус має право (ст.4):

- витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій;
- одержувати плату за надання додаткових послуг правового та технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, плату за вчинення інших дій, покладених на них відповідно до закону, а також за вчинення приватними нотаріусами нотаріальних дій;
- складати проекти документів, виготовляти копії документів та виписки з них, а також давати роз'яснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру. Чинним законодавством нотаріусу можуть бути надані й інші права.

Перелік прав нотаріуса, закріплений в законі, є невичерпним - чинним законодавством нотаріусу може бути надано й інші права. Нотаріус витребує від підприємств, установ, організацій, а також від фізичних осіб

відомості й документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії. Нотаріус сам встановлює термін, протягом якого до нотаріальної контори мають бути надіслані необхідні відомості чи документи з огляду на конкретні обставини вчинюваної нотаріальної дії, але цей термін не повинен перевищувати одного місяця (ст. 46 Закону).

Особливого значення зараз набуває право нотаріуса складати проекти угод і заяв. Якщо раніше було невелике, обмежене коло угод, вчинення яких не викликало труднощів, бо існував установлений зразок для кожного виду, то зараз посвідчення угод вимагає творчого підходу до їх складання, співпраці нотаріуса і заінтересованих осіб, тому останні дедалі частіше звертаються до послуг нотаріуса, аби впевнитися в тому, що угода чи заява відповідатиме чинному законодавству і не викликатиме ніяких непередбачених негативних наслідків.

При вчиненні нотаріальних дій часто виникає потреба мати копії необхідних документів чи виписок із них. Якщо їх не подали заінтересовані особи, то нотаріус на прохання останніх має право виготовити копії документів. Скажімо, для видачі свідоцтва про право на спадщину нотаріус може на прохання заінтересованих осіб виготовити копії з оригіналів свідоцтв про народження або про шлюб.

Юридична необізнаність заінтересованих осіб може спричинити шкоду чи меншу вигоду від вчинюваної нотаріальної дії або вплинути на суб'єктивні права інших осіб. Тому нотаріус має право давати роз'яснення з питань вчинення конкретної нотаріальної дії, а також консультації правового характеру, крім того одержувати плату за надання додаткових послуг правового та технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також за вчинення приватними нотаріусами нотаріальних дій (ст. 19 Закону).

Нотаріус зобов'язаний (ст.5):

- здійснювати свої професійні обов'язки відповідно до Закону і принесеної присяги, дотримуватися правил професійної етики;
- сприяти фізичним та юридичним особам у здійсненні їх прав та захисті законних інтересів, роз'яснювати права і обов'язки, попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду;
- зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з вчиненням нотаріальних дій;
- відмовити у вчиненні нотаріальної дії в разі її невідповідності законодавству України або міжнародним договорам;
- вести нотаріальне діловодство та архів нотаріуса відповідно до встановлених правил;
- дбайливо ставитися до документів нотаріального діловодства та архіву нотаріуса, не допускати їх пошкодження чи знищення;
- надавати документи, інформацію і пояснення на вимогу Міністерства юстиції України, його територіальних органів при здійсненні

ними повноважень щодо контролю за організацією діяльності та виконанням нотаріусами правил нотаріального діловодства;

- постійно підвищувати свій професійний рівень, а у випадках, передбачених пунктом 3 частини першої статті 29¹ «Підстави зупинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса» Закону (якщо приватний нотаріус при вчиненні нотаріальних дій неодноразово порушував правила нотаріального діловодства, - до закінчення строку проходження підвищення кваліфікації (не більше двох тижнів)), проходити підвищення кваліфікації;

- виконувати інші обов'язки, передбачені законом.

Законом (ст.9) також встановлюються *обмеження у праві вчинення нотаріальних дій*. Зокрема, нотаріус та посадова особа органу місцевого самоврядування, які вчиняють нотаріальні дії, не вправі вчиняти нотаріальні дії на своє ім'я і від свого імені, на ім'я і від імені свого чоловіка чи своєї дружини, його (її) та своїх родичів (батьків, дітей, онуків, діда, баби, братів, сестер), а також на ім'я і від імені працівників даної нотаріальної контори, працівників, що перебувають у трудових відносинах з приватним нотаріусом, або працівників даного виконавчого комітету. Посадові особи органу місцевого самоврядування не вправі вчиняти нотаріальні дії також на ім'я і від імені даного виконавчого комітету. У зазначених випадках нотаріальні дії вчиняються в будь-якій іншій державній нотаріальній конторі, у приватного нотаріуса чи у виконавчому комітеті іншого органу місцевого самоврядування. Посадові особи, перелічені у статті 40 цього Закону, не вправі посвідчувати заповіти та довіреності на своє ім'я і від свого імені, на ім'я і від імені свого чоловіка або своєї дружини, його (її) та своїх родичів (батьків, дітей, онуків, діда, баби, братів, сестер). Нотаріальні і прирівняні до них дії, вчинені з порушенням встановлених цією статтею правил, є недійсними.

Особа, якій вперше надається право займатися нотаріальною діяльністю, у відповідному територіальному органі Міністерства юстиції України в урочистій обстановці складає присягу такого змісту:

"Урочисто присягаю виконувати обов'язки нотаріуса чесно і сумлінно, згідно з законом і совістю, поважати права і законні інтереси фізичних та юридичних осіб, зберігати професійну таємницю, скрізь і завжди берегти чистоту високого звання нотаріуса" (ст.6).

Коли нотаріус в урочистій обстановці, яка настрює його на високу вимогливість до себе, дає присягу, він відчуває моральну відповідальність перед собою і людьми. Це — суто психологічний аспект, який змушує людину поводитись чесно, сумлінно, згідно з її совістю.

Порушуючи присягу, нотаріус зраджує не лише тих, хто звернувся до нього і довірився йому, а насамперед себе. Виконуючи довірені йому державою нотаріальні дії, нотаріус зобов'язаний бути чесним, правдивим, не переслідувати особистої вигоди, бо це протизаконно та аморально.

Принесення присяги тісно пов'язане і з етичною стороною діяльності нотаріуса. Він має бути ввічливим, тактовним, об'єктивним, добрим

психологом, сповненим людської та професійної гідності. Головне, щоб принесення присяги аж ніяк не перетворилося на просту незначущу формальність.

Законом (ст.8-1) встановлюються *гарантії нотаріальної діяльності*. Так, держава гарантує і забезпечує рівні умови доступу громадянам до зайняття нотаріальною діяльністю та рівні можливості нотаріусам в організації та здійсненні ними нотаріальної діяльності. Будь-яке втручання в діяльність нотаріуса, зокрема з метою перешкоджання виконанню ним своїх обов'язків або спонукання до вчинення ним неправомірних дій, у тому числі вимагання від нього, його помічника, інших працівників, які знаходяться у трудових відносинах з нотаріусом, відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, забороняється і тягне за собою відповідальність відповідно до законодавства.

Обшук, виїмка, огляд робочого місця (контори) проводяться на підставі та в порядку, встановленому законом. Вилучення (виїмка) реєстрів нотаріальних дій та документів, що передані нотаріусу на зберігання в порядку, передбаченому законом, а також печатки нотаріуса не допускається. Такі реєстри нотаріальних дій, документи чи печатка нотаріуса можуть бути надані суду за мотивованою постановою суду тільки для огляду і повинні бути повернуті судом негайно після огляду.

3. Помічник нотаріуса.

Помічником нотаріуса (ст.13) може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, але не нижче першого рівня (бакалавр), володіє державною мовою, має стаж роботи у сфері права не менш як три роки.

Не може бути помічником нотаріуса особа, яка має судимість, обмежена у дієздатності або визнана недієздатною за рішенням суду.

Помічник нотаріуса *не може займатися* підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності.

Помічнику нотаріуса *забороняється* використовувати свій статус з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

За дорученням нотаріуса помічник нотаріуса бере участь у прийомі фізичних осіб та представників юридичних осіб, складенні проектів правочинів, свідоцтв, інших документів, пов'язаних із вчиненням нотаріальних дій, і статистичних звітів; вносить записи до реєстру для реєстрації нотаріальних дій, веде діловодство та архів нотаріуса, готує та надсилає за дорученням нотаріуса запити до юридичних осіб щодо

відомостей та документів, необхідних для вчинення нотаріальних дій, а також виконує іншу допоміжну і технічну роботу. Помічник нотаріуса не має права підписувати нотаріальні документи та використовувати печатку нотаріуса.

Помічник нотаріуса *зобов'язаний* виконувати свої професійні обов'язки відповідно до закону та трудового договору, укладеного з нотаріусом; дотримуватися нотаріальної таємниці; дбайливо ставитися до документів нотаріального діловодства та архіву нотаріуса; постійно підвищувати свій професійний рівень.

Добір кандидатур і прийняття на роботу помічника приватного нотаріуса є виключним правом нотаріуса. З помічником нотаріуса укладається трудовий договір. Нотаріус може мати одного помічника.

4.Вища кваліфікаційна комісія нотаріату.

Для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату (ст.10). Персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджується наказом Міністерства юстиції України. Строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить *три роки*, починаючи з дня його затвердження.

Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату затверджено постановою Кабінету Міністрів України №923 від 31.08.2011 року.

Основними завданнями Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату є:

- визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю;

- вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

До складу Комісії входить сім осіб, делегованих Мін'юстом з числа нотаріусів та/або представників Мін'юсту, та сім нотаріусів, делегованих Нотаріальною палатою України.

Члени Комісії під час виконання своїх повноважень є рівноправними.

Нотаріус може входити до складу Комісії за умови, що:

- він має стаж роботи нотаріусом не менш як 12 років;

- щодо нього не застосовувалися дисциплінарні стягнення (державний нотаріус) або його діяльність не зупинялася (приватний нотаріус) у зв'язку з допущеними порушеннями законодавства;

- щодо нього не застосовувалося анулювання доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та/або Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Строк повноважень членів Комісії становить три роки.

Член Комісії може бути достроково відкликаний за рішенням органу, який його делегував до складу Комісії.

Голова Комісії визначається Мін'юстом. Заступник голови Комісії обирається з числа членів Комісії на засіданні шляхом відкритого голосування. Голова Комісії організовує роботу Комісії, розподіляє обов'язки між її членами.

Секретар Комісії призначається з числа представників Мін'юсту.

Секретар Комісії виконує доручення голови Комісії, пов'язані із забезпеченням підготовки та організацією проведення засідань Комісії, ведення протоколів, а також здійснює інші повноваження, визначені регламентом Комісії.

Секретар Комісії несе відповідальність за організацію діловодства Комісії, формування, облік та зберігання справ.

На час роботи Комісії члени Комісії звільняються від виконання службових обов'язків (обов'язків державного нотаріуса) із збереженням середнього заробітку.

Підставою для звільнення від виконання службових обов'язків (обов'язків державного нотаріуса) є повідомлення про проведення засідання Комісії та участь у засіданні Комісії.

Участь приватного нотаріуса у засіданні Комісії є поважною причиною відсутності його на робочому місці.

Засідання Комісії проводиться у разі потреби. Дату, час і місце проведення та порядок денний засідання Комісії визначає її голова. Секретар Комісії не пізніше ніж за 10 днів до проведення засідання повідомляє членам Комісії і особам, що беруть участь у засіданні, про місце, дату і час його проведення. Засідання Комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини її членів. Засідання Комісії проводить її голова, а в разі його відсутності - заступник голови Комісії. Комісія приймає рішення більшістю голосів присутніх на засіданні членів Комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови Комісії. Рішення викладається в письмовій формі, підписується головуючим на засіданні та членами Комісії, які брали участь у засіданні.

Комісія має право в межах своїх повноважень одержувати від територіальних органів Мін'юсту, а також інших державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності та їх посадових осіб інформацію, необхідну для реалізації визначених Положенням повноважень.

Член Комісії має право:

знайомитися з матеріалами та документами, поданими на розгляд Комісії;

брати участь у вивченні матеріалів справи та їх перевірці;

надавати додаткові матеріали з питань, що розглядаються, наводити свої мотиви та висловлювати власну думку;

вносити пропозиції щодо проекту рішення Комісії;
 брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
 висловлювати окрему думку, оформлену у письмовому вигляді.

Член Комісії зобов'язаний:

заявити про самовідвід у випадках, передбачених цим Положенням;
 забезпечувати належну та своєчасну підготовку матеріалів з питань,
 що розглядаються Комісією;

виконувати доручення голови Комісії в межах, передбачених цим Положенням.

Член Комісії не може брати участь у розгляді питання та прийнятті рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо:

він є членом сім'ї або близьким родичем особи, щодо якої розглядається питання;

стало відомо про інші обставини, які можуть вплинути на об'єктивність та неупередженість члена Комісії.

Розгляд питання на засіданні Комісії починається із заслуховування доповіді члена Комісії, який попередньо вивчав подання Мін'юсту, відповідного територіального органу Мін'юсту або Нотаріальної палати України та досліджував долучені до нього документи та матеріали, після чого заслуховуються присутні на засіданні Комісії особи, а також проводиться вивчення та аналіз матеріалів справи іншими членами Комісії.

Під час засідання Комісії секретар веде протокол, який підписують головуючий на засіданні та секретар.

За результатами розгляду питання *Комісія може ухвалити рішення про:*

1) допуск або відмову в допуску до складення кваліфікаційного іспиту на право на зайняття нотаріальною діяльністю;

2) видачу або відмову у видачі Мін'юстом свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю;

3) допуск або відмову в допуску до складення нового кваліфікаційного іспиту особою, яка не здійснювала приватну нотаріальну діяльність протягом трьох років після отримання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю, не працювала державним нотаріусом державної нотаріальної контори, державним нотаріусом державного нотаріального архіву, консультантом державної нотаріальної контори чи помічником приватного нотаріуса, не була посадовою особою, яка здійснює керівництво та контроль за діяльністю нотаріату, не працювала на виборній або іншій посаді в Нотаріальній палаті України протягом трьох років до подання заяви про реєстрацію нотаріальної діяльності чи призначення на посаду державного нотаріуса державної нотаріальної контори;

4) підтвердження або непідтвердження кваліфікації особою, зазначеною у підпункті 3 цього пункту;

5) анулювання або відмову в анулюванні свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення діяльності Комісії здійснює Мін'юст, крім відшкодування витрат, пов'язаних з відрядженням та проживанням приватних нотаріусів, які є членами Комісії.